

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.021.05.2018

Pani
Kamila Kuchta
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jaśliskach
38-485 Jaśliska 171

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/096 – Działania wspierające i aktywizujące osoby bezdomne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśliskach, 38 – 485 Jaśliska 1711.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kamila Kuchta, kierownik GOPS, od dnia 19 marca 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania ośrodka pomocy społecznej podejmowane w celu udzielenia pomocy osobom bezdomnym zmierzające do ich usamodzielnienia.2. Nadzór nad realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych.
Okres objęty kontrolą	2016-2018
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Robert Szwagiel, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/159/2018 z dnia 9 listopada 2018 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA	<p>W ocenie Najwyższej Izby Kontroli GOPS nie był organizacyjnie przygotowany do spełnienia realizacji obowiązku zapewnienia schronienia osobom bezdomnym. Do dnia 29 kwietnia 2018 r. nie zapewnił schronienia w żadnej z form przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o <i>pomocy społecznej</i>⁴. Nieposiadanie stosownych umów czy porozumień zabezpieczających miejsca potencjalnym osobom bezdomnym w placówkach świadczących usługi z zakresu zapewnienia tymczasowego schronienia stanowiło naruszenie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 48a cyt. ustawy.</p>
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>Przyczyną tego stanu był fakt, iż bezdomność nie należała do istotnych problemów społecznych na terenie Gminy Jaśliska. Do końca 2016 r. na terenie Gminy osoby bezdomne nie zostały zidentyfikowane. Zmiana granic administracyjnych Gminy i włączenie do niej miejscowości, w której znajdował się zakład karny oraz ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych przeprowadzone w lutym 2017 r. doprowadziły do ujawnienia przebywających w zakładzie karnym tzw. instytucjonalnych osób bezdomnych.</p> <p>W związku ich ujawnieniem, problematyka osób bezdomnych znalazła odzwierciedlenie w nowym w statucie GOPS uchwalonym w dniu 28 grudnia 2018 r., gdzie dodano zapis o obowiązku udzielania pomocy takim osobom poprzez wspieranie ich w życiowym usamodzielnieniu.</p>

¹ Zwany dalej „GOPS” lub „ops”.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm., dalej: ustawa o *pomocy społecznej*.

Konsekwencją niezidentyfikowania i nieposiadania osób bezdomnych było niespełnienie wymogu przepisu art. 48a ustawy o pomocy społecznej, dotyczącego zapewnienia przez ops udzielania schronienia osobom tego pozbawionym. Do dnia 29 kwietnia 2018 r. nie zapewniono realizacji cyt. obowiązku w formie schroniska dla osób bezdomnych, a w całym okresie objętym kontrolą, w pozostałych formach przewidzianych w ww. przepisie, tj. w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, w noclegowni oraz w ogrzewalni.

MOPS posiadał wiedzę na temat osób zagrożonych bezdomnością, pozyskując ją z działań własnych pracowników socjalnych jak i ze współpracy z mieszkańcami Gminy. Brak osób bezdomnych na terenie Gminy wynikał z szeregu działań ukierunkowanych na zapobieganie powstaniu zjawiska bezdomności. GOPS posiadał wiedzę o osobach zagrożonych eksmisją, zalegających z opłatami za czynsz, analizował ich sytuację oraz wspierał finansowo takie osoby. W tym celu przyznawał pieniądze i niepieniężne świadczenia z pomocy społecznej oraz dodatki mieszkaniowe bądź też mieszkania socjalne z zasobu mieszkaniowego Gminy. Umożliwiono też uzyskanie bezpłatnej pomocy prawnika.

W prawidłowy sposób, zgodnie z przepisem art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵, GOPS zlecił realizację zadania zapewnienia schronienia w formie schroniska dla osób bezdomnych poprzez zawarcie stosownego porozumienia z Gminą Krosno. Zgodnie z przepisem art. 18 ust. 2 pkt 12 cyt. ustawy zawarcie porozumienia z inną gminą poprzedzone zostało wyrażeniem zgody przez Radę Gminy Jaślińska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności⁶

OBSZAR

1. Działania ops podejmowane w celu udzielenia pomocy osobom bezdomnym zmierzające do ich usamodzielnienia

Opis stanu faktycznego

1. W statucie oraz regulaminie organizacyjnym GOPS nie ujęto zagadnień bezpośrednio związanych z udzielaniem pomocy osobom bezdomnym, w szczególności dotyczących wspierania ich w życiowym usamodzielnieniu.

(dowód: akta kontroli str.4-35)

Pani Kamila Kuchta – kierownik GOPS wyjaśniła, że w Statucie GOPS Jaślińska, jak i w regulaminie organizacyjnym nie ma podziału na grupy, którym GOPS udziela wsparcia, pomocy np. bezrobotnym, niepełnosprawnym, bezdomnym itp. ale zapis § 4 pkt 6 regulaminu organizacyjnego, który stanowi „Podstawowym zadaniem Ośrodka jest świadczenie wszechstronnej pomocy społecznej osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości, środki i uprawnienia”, w swojej treści ujmuje wszystkie osoby potrzebujące w tym bezdomne. Natomiast § 4 pkt 7 stanowi, że „celem działalności Ośrodka jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb mieszkańców, przeciwdziałanie powstawaniu i rozwijaniu się procesów marginalizacji społecznej oraz w miarę możliwości doprowadzanie do życiowego

⁵ Dz. U z 2018 r., poz. 994 ze zm.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

usamodzielniania się osób i rodzin, ich integracji ze środowiskiem” i również obejmuje pomoc osobom bezdomnym, gdyż są grupą osób wymagającą szczególnej pomocy, zagrożone marginalizacją. W grudniu nastąpi zmiana Statutu GOPS i opisane zostaną kwestie związane z bezdomnością.

(dowód: akta kontroli str. 348-352)

W statucie GOPS⁷ uchwalonym w dniu 28 grudnia 2018 r. w rozdziale *Cele i zadania* w § 6 ust. 1 stanowiącym, że *Ośrodek realizuje zadania mające na celu w szczególności, dodano pkt d) o treści: pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności osobom bezdomnym głównie poprzez wspieranie ich w życiowym usamodzielnieniu.*

Nie powołano komórki organizacyjnej bądź stanowiska ds. osób bezdomnych oraz nie zatrudniono pracownika socjalnego do pracy z osobami – klientami tzw. trudnymi, którzy wymagają „pogłębionej pracy socjalnej”.

W GOPS nie opracowano, nie wdrożono i nie realizowano procedur wewnętrznych regulujących sposób postępowania wobec osób bezdomnych.

(dowód: akta kontroli str. 4-35; 314-322)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że *GOPS jest niewielką jednostką organizacyjną, nie ma podziału na działy, komórki organizacyjne. W Gminie Jaśliska zameldowane jest 2.247 osób (stan na 26.11.2018 r.), z tego szacuje się, że faktycznie mieszka około 1.600 osób. W GOPS Jaśliska pracuje dwóch pracowników socjalnych, które świadczą pracę socjalną dla sześciu sołectw. Pracownicy socjalni mają wydzielone tereny, na których pracują. Do tej pory problem bezdomności na terenie Gminy nie pojawił się. Pracownicy realizują zadania zawarte w ustawie o pomocy społecznej, w tym dotyczące pomocy osobom bezdomnym. Wyjaśniła ponadto, że na terenie Gminy Jaśliska nie ma osób bezdomnych, więc nie opracowano procedur związanych ze wspieraniem osób bezdomnych. Jeśli osoby bezdomne będą obecne na terenie Gminy procedury takie zostaną natychmiast wprowadzone.*

(dowód: akta kontroli str. 348-353)

Przepisy art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, stanowią że ops zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących oraz że ops zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż trzech pracowników socjalnych.

Do dnia 16 lipca 2017 r. GOPS zatrudniał jednego pracownika socjalnego oraz jednego pracownika na stanowisku *aspiranta pracy socjalnej* – od dnia 17 lipca 2017 r., dwóch pracowników socjalnych.

W Gminie Jaśliska, zwanej dalej Gminą, wg stanu na dzień 31.12.2016 r. zameldowanych było 2.054 mieszkańców, na dzień 31.12.2017 r. – 2.240 a na dzień 31.12.2018 r. – 2.247.

Na jednego pracownika socjalnego na koniec 2016 r. przypadało 114 środowisk (rodzin i osób samotnie gospodarujących), w tym 46 rodzin korzystało jedynie z pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole. Na koniec 2017 r. i 2018 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało odpowiednio 55 i 52 rodziny i osoby samotnie gospodarujące, w tym odpowiednio 26 i 20 rodzin korzystało jedynie z ww. pomocy w formie dożywiania.

⁷ Uchwała nr VI/27/18 Rady Gminy Jaśliska w sprawie uchwalenia Statutu GOPS w Jaśliskach.

Liczba zatrudnionych w GOPS pracowników socjalnych nie spełniała wymogów cyt. przepisu art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str.35-44; 45-116)

Po kontroli w GOPS przeprowadzonej dnia 24 kwietnia 2015 r. przez pracowników Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie (PUW), Wojewoda Podkarpacki zaleciła dostosowanie, w terminie do dnia 30 września 2015 r., stanu zatrudnienia pracowników socjalnych do wymogów przepisu art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, tj. należało zatrudnić dwóch pracowników socjalnych.

W odpowiedzi z dnia 24 czerwca 2015 r. kierownik GOPS poprosiła o wydłużenie terminu w jakim GOPS powinien zatrudnić dodatkowych pracowników socjalnych, motywując prośbę niezabezpieczeniem środków budżetowych na 2015 r., które pokryłyby koszty zatrudnienia kolejnych pracowników. Wyjaśniła też m.in., że „Gmina Jaślika liczy 2.078 mieszkańców (zameldowanych), z czego znaczny procent przebywa poza terenem Gminy /.../ zasadnym i wystarczającym wydaje się zatrudnienie dwóch pracowników socjalnych świadczących pracę dla tak małej społeczności.

Wojewoda wyraziła zgodę, wyznaczając koniec 2015 r. jako ostateczny termin realizacji zalecenia, polegającego na zatrudnieniu dwóch pracowników socjalnych w celu dostosowania obecnego stanu zatrudnienia w GOPS do wymogów art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. Wojewoda zobowiązała kierownik GOPS do poinformowania o sposobie realizacji zalecenia.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że GOPS nie zrealizował zaleceń pokontrolnych Wojewody Podkarpackiego z dnia 18.06.2015 r. w sprawie dostosowania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych do wymogów art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. *W chwili obecnej w GOPS zatrudnionych jest dwóch pracowników socjalnych, którzy świadczą pracę socjalną w terenie. Jest to liczba wystarczająca, aby udzielać wszechstronnej pomocy tak małej liczbie mieszkańców. Spełniamy wymóg jeden pracownik socjalny na 2.000 mieszkańców i jeden pracownik na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Wszystkie zadania wykonane są w terminie, pomoc udzielana jest niezwłocznie. Tylu pracowników wystarczy, aby zadania z pomocy społecznej były wykonywane prawidłowo. Nie tylko względy finansowe przemawiają za tym, że nie zatrudnialiśmy pracownika, choć jest to również istotna kwestia, ale głównie brak realnej potrzeby zatrudnienia dodatkowego pracownika socjalnego.*

(dowód: akta kontroli str. 117-119; 150; 408)

W dniu 8 marca 2018 r. obie pracownice socjalne uczestniczyły w szkoleniu, którego przedmiotem były *Czynności pracownika socjalnego w procesie przyznawania świadczeń w trybie postępowania administracyjnego związane ze świadczoną pracą socjalną*. Ponadto jedna z nich uczestniczyła w szkoleniu pt. *Ustawa o pomocy społecznej – aktualne problemy* (22 sierpnia 2018 r.) oraz w spotkaniu superwizyjnym 12 czerwca 2018 r.

Kierownik GOPS – w szkoleniu pt. *Ustawa o pomocy społecznej – zadania i obowiązki pracowników po nowelizacji 2016 r.* (27 lutego 2017 r.).

Pracownicy GOPS wykonujący czynności na rzecz osób bezdomnych – pensjonariuszy Zakładu Karnego w Moszczańcu nie uczestniczyli w szkoleniach i seminariach podnoszących kwalifikacje w zakresie problemów dotyczących bezpośrednio bezdomności, nie uczestniczyli też w grupach wsparcia.

Kierownik GOPS nie występowała do jednostek samorządu terytorialnego o przekazanie środków na szkolenia pracowników socjalnych z zakresu bezdomności.

(dowód: akta kontroli str. 120-128)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że *pracownicy socjalni biorą udział w szkoleniach, konferencjach dotyczących zadań z zakresu pomocy społecznej, gdzie również poruszany jest problem bezdomności, pomocy osobom bezdomnym. Mimo, że sam tytuł szkolenia nie wskazuje, iż dotyczyło ono osób bezdomnych to zawsze, kiedy szkolenie dotyczy ustawy o pomocy społecznej to temat bezdomności jest poruszany.*

(dowód: akta kontroli str. 348-353)

2. Z dniem 1 stycznia 2017 r. – na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gmin⁸ – do obszaru Gminy zostały włączone obszary obrębów ewidencyjnych m.in. miejscowości Moszczaniec.

Zarządzeniem z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie powołania zespołu zadaniowego ds. ustalenia liczby osób bezdomnych na terenie Gminy Jaśliśka⁹ Wójt Gminy powołał Zespół Zadaniowy, składający się z dwóch pracowników GOPS, jednego – z Urzędu Gminy oraz wychowawcy w Zakładzie Karnym w Moszczańcu.

W lutym 2017 r. w wyniku badania liczby osób bezdomnych z terenu Gminy ujawniono 17 osób bezdomnych – pensjonariuszy Zakładu Karnego w Moszczańcu (poza placówką instytucjonalną bezdomnych nie ujawniono).

(akta kontroli str. 129-132; 133-149)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że GOPS cały czas ma na uwadze ewentualne osoby bezdomne, które mogą się pojawić. Szczególnie w okresie jesienno-zimowym pracownicy podczas wizyt w terenie rozpytują mieszkańców czy nie zauważyli osób bezdomnych, przebywających w miejscach niemieszkalnych. Jak do tej pory nie zidentyfikowano takich osób. Wyjaśniła ponadto, że GOPS posiada informacje dotyczące zaległości za czynsze osób mieszkających w mieszkaniach należących do zasobu gminnego. GOPS posiada informacje o toczących się sprawach związanych z ewentualną eksmisją. GOPS zawsze stara się dotrzeć z pomocą do tych osób, wspiera ich finansowo, pomaga w znalezieniu zatrudnienia i prowadzi pracę socjalną. Osoby te zawsze są poinformowane o możliwości złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy i najczęściej z tego korzystają. Na terenie Gminy mieszkańcy mają możliwość uzyskania bezpłatnej pomocy prawnika.

(dowód: akta kontroli str. 348-355)

W celu zapobieżenia wystąpieniu problemu bezdomności w latach objętych kontrolą GOPS przyznał dodatki mieszkaniowe odpowiednio: 8, 9 i 7 rodzinom i w 2016 r. wspomógł je łączną kwotą 16.118 zł, w 2017 r. – 19.729 zł i w 2018 r. – 14.941 zł. Wysokość dodatków mieszkaniowych wynosiła od 61,81 zł do 376,09 zł miesięcznie.

Także w ww. celu Rada Gminy¹⁰ określiła zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy przez osoby, które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych. Mieszkaniowy zasób Gminy stanowi 10 lokali w 6 budynkach o łącznej powierzchni użytkowej 497,70 m².

(dowód: akta kontroli str. 296-313; 371-374a, 409; 443-445)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu Gminy wpłynęły dwa wnioski mieszkańców Gminy (w 2016 r. i w 2017 r.) o przyznanie mieszkania socjalnego. W jednym przypadku Wójt zawarł z mieszkanką Gminy umowę najmu lokalu mieszkalnego, składającego się z trzech pokoi, kuchni, łazienki z toaletą oraz przedpokoju o łącznej powierzchni 47,20 m². W drugim przypadku w związku z ustaleniem, iż

⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 1134.

⁹ Nr 17/2017

¹⁰ Uchwała nr L/254/13 z dnia 20 grudnia 2013 r.

wnioskodawca jest współwłaścicielem mieszkania w miejscowości zlokalizowanej na terenie Gminy oraz nieusunieniem braków formalnych podania ws. przyznania lokalu socjalnego, wniosek pozostał bez rozpatrzenia.

(dowód: akta kontroli str.375-390)

3. W porozumieniu zawartym w dniu 17 czerwca 2016 r. pomiędzy GOPS i Zakładem Karnym w Łupkowie określono zasady współpracy dotyczące readaptacji społecznej oraz zapobiegania powrotowi do przestępczości skazanych przebywających w Zakładzie Karnym w Łupkowie (ZK) oraz Oddziale Zewnętrzny w Moszczańcu (OZ). Uczestnictwo GOPS miało na celu wsparcie oddziaływań prowadzonych przez administrację ZK wobec osób pozbawionych wolności w zakresie ich readaptacji społecznej, poprzez udzielanie pomocy postpenitencjarnej oraz politykę informacyjną na temat form i zakresu pomocy społecznej dla osób zwalnianych z zakładu karnego oraz dla rodzin osób pozbawionych wolności.

(dowód: akta kontroli str.151-153)

W dniach 23 listopada 2016 r., 5 grudnia 2017 r., 18 maja i 21 listopada 2018 r. kierownik GOPS wraz z pracownikiem socjalnym przeprowadziły pogadanki w OZ, podczas których przedstawiono osadzonym działalność GOPS, rodzaj świadczonej pomocy, w tym osobom bezdomnym, także w postaci wizualnej (slajdów) oraz informacje o programie wychodzenia z bezdomności. Informacje przedstawione na slajdach, dotyczące możliwości do udzielenia form schronienia były niepełne, nie zawierały wzmianki o możliwości uzyskania tymczasowego schronienia w schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni.

(dowód: akta kontroli str. 154-168)

Pracownicy socjalni GOPS przeprowadzali wywiady środowiskowe ze skazanymi przebywającymi w OZ na wnioski innych ośrodków pomocy społecznej. W 2017 r. przeprowadzili 11, a w 2018 r. – 8 wywiadów, w trakcie których poznawali sytuację życiową skazanych, w tym bezdomnych i udzielali informacji oraz porad jak radzić sobie i wyjść z trudnych sytuacji.

(dowód: akta kontroli str.323-347; 391-398)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że w związku z pracą w terenie, wywiadami środowiskowymi pracownicy socjalni bardzo dobrze znają teren i mają wiedzę czy przebywają osoby bezdomne. W latach 2016-2018 przeprowadzono 705 wywiadów środowiskowych, podczas których zdobywali też wiedzę na temat ewentualnych osób bezdomnych. Również dobra współpraca z Policją - Dzielnicowym pozwala na rozeznanie problemu bezdomności. Wyjaśniła ponadto, że na terenie Gminy nie ma osób bezdomnych, więc nie opracowano procedur związanych z identyfikowaniem i diagnozowaniem potrzeb osób bezdomnych. Jeśli na terenie Gminy osoby bezdomne zostaną ujawnione, procedury takie zostaną natychmiast wprowadzone. Jednak cały czas pracownicy GOPS Jaślika monitorują środowisko, rozpytując mieszkańców o potencjalne, zagrożone bezdomnością osoby.

(dowód: akta kontroli str. 348-355)

W kwestii współpracy GOPS z innymi podmiotami, w szczególności z organizacjami pozarządowymi w zakresie udzielania pomocy osobom bezdomnym w kontekście zapisów wynikających z przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹¹ kierownik GOPS wyjaśniła, iż związku z tym, że problem

¹¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm., zwanej w dalszej treści wystąpienia ustawą o dppioiw.

bezdomności nie pojawił się w Gminie Jaślicka współpraca z innymi podmiotami, organizacjami pozarządowymi nie była konieczna.

(dowód: akta kontroli str. 348-355)

Nie opracowano i nie realizowano planów współpracy z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w przepisie art. 5a ustawy o *dpp* oraz nie sporządzano sprawozdań z ich realizacji, zgodnie z art. 5a ust. 3 ww. ustawy. Kierownik GOPS wyjaśniła, że nie realizowano ich, *ponieważ nie zachodziła taka potrzeba.*

(dowód: akta kontroli str. 348-356)

4. *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaślicka na lata 2015-2024* zawierała wszystkie elementy wymienione w art. 16b ust. 2 ustawy o *pomocy społecznej*. Nie zawierała natomiast zapisów dotyczących problematyki bezdomności i sposobów jej zapobiegania, i w związku z tym nie aktualizowano jej zapisów odnośnie pomocy osobom bezdomnym. Nie zawarto w niej zapisów o konieczności współdziałania na rzecz osób bezdomnych z innymi organami, z organizacjami pozarządowymi, zakładami opieki zdrowotnej czy policją.

(dowód: akta kontroli str.169-241)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że w *Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych pod definicją „najsłabszych grup społecznych”, „osób z problemami społecznymi” kryją się również osoby bezdomne. Mimo że nie pojawia się słowo „osoba bezdomna” to pod ogólnymi pojęciami ta grupa społeczna jest też zakwalifikowana.*

(dowód: akta kontroli str. 348-356)

W dniu 2 listopada 2015 r. Wójt Gminy przekazał Wojewodzie Podkarpackiemu uchwałę nr XV/76/15 w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaślicka na lata 2015-2024, podjętą na XV sesji w dniu 30 października 2015 r. Wojewoda nie zgłaszała uwag i zastrzeżeń do treści uchwały, np. w związku z nieuwzględnieniem w strategii problematyki działań na rzecz osób bezdomnych.

(dowód: akta kontroli str.242-243)

5. GOPS przygotowywał coroczne *Oceny zasobów pomocy społecznej*¹², które za 2016 r. i 2017 r. były rozpatrywane na sesjach Rady Gminy odpowiednio w dniach 26 kwietnia 2017 r. i 30 kwietnia 2018 r. Oceny opracowano w oparciu o analizy lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, zawierały obligatoryjne elementy wymienione w przepisie art. 16a ust. 2 i 3 ustawy o *pomocy społecznej*. Oceny nie zawierały zapisów odnoszących się bezpośrednio do osób bezdomnych.

(dowód: akta kontroli str. 45-112)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że *Ocena zasobów społecznych* jest dokumentem narzuconym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Są to przeważnie tabele z danymi liczbowymi, nie ma działu poświęconego stricte osobom bezdomnym.

(dowód: akta kontroli str. 348-356)

6. Kierownik GOPS opracowała i przedkładała Radzie sprawozdania z działalności GOPS. Sprawozdanie za 2016 r. rozpatrywane było na sesji Rady w dniu 30 marca 2017 r., a za 2017 r. – w dniu 22 marca 2018 r. Nie ujęto w nich spraw związanych z problematyką bezdomności.

(dowód: akta kontroli str. 244-254)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że w *sprawozdaniach z działalności ośrodka* nie były przedstawiane potrzeby, problemy związane z osobami bezdomnymi, gdyż nie ma

¹² Dalej: Ocena.

na terenie Gminy osób bezdomnych. W momencie zaistnienia takiej sytuacji Rada Gminy zostanie o tym poinformowana.

(dowód: akta kontroli str. 348-356)

7 i 8. W Gminie nie opracowano i nie realizowano lokalnych (gminnych) programów osłonowych, a GOPS nie korzystał z możliwości aplikowania w programach dotyczących działań na rzecz osób bezdomnych.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że obecnie nie ma osób bezdomnych, więc nie było potrzeby tworzenia programów osłonowych. GOPS nie aplikował o środki na rzecz działań dla osób bezdomnych gdyż nie ma osób bezdomnych na terenie Gminy. GOPS nie otrzymywał bezpośrednio informacji od PUW czy Ministerstwa na temat programów dotyczących działań na rzecz osób bezdomnych, jednak strona internetowa Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej jest codziennie przeglądana przez pracownika GOPS i wszelkie aktualności są na bieżąco śledzone.

(dowód: akta kontroli str. 348-357)

9. Pismem z dnia 20 marca 2018 r. kierownik GOPS wystąpiła do Prezydenta Miasta Krosna z prośbą o zawarcie porozumienia między Gminą a Gminą Miasto Krosno, dotyczącego udzielenia schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Jaślicka. W uzasadnieniu zawarto informację, iż Gmina nie posiada na swoim terenie ośrodków udzielających schronienia osobom bezdomnym.

Uchwałą¹³ z dnia 30 kwietnia 2018 r. Rada Gminy wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą a Gminą Miasto Krosno, dotyczącego udzielenia schronienia osobom bezdomnym, dla których Gmina Jaślicka była ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały. Do zawarcia porozumienia upoważniła Wójta Gminy Jaślicka, określiła też wzór porozumienia.

W dniu 30 kwietnia 2018 r. Gmina zawarła porozumienie z Gminą Krosno (do dnia 31 grudnia 2018 r.) w sprawie powierzenia Gminie Miasto Krosno realizacji zadania publicznego Gminy w zakresie udzielenia schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Jaślicka. Gmina Krosno przyjęła zadanie – „w miarę posiadania wolnych miejsc” – udzielenia schronienia osobom bezdomnym w schronisku dla osób bezdomnych, prowadzonym przez podmiot wyłoniony w drodze postępowania konkursowego. Gmina zobowiązała się do pokrywania kosztów pobytu w schronisku do wysokości 1.050 zł za jedną osobę, proporcjonalnie do liczby dni pobytu w danym miesiącu – w formie dotacji celowej – przekazywanej na rachunek Gminy Krosno. Cytowane porozumienie nie zawierało zapisów odnoszących się do ponoszenia kosztów przez Gminę na rzecz Gminy Krosno „za gotowość” udzielenia świadczenia. W 2018 r. Gmina Jaślicka nie ponosiła żadnych kosztów z tytułu zawarcia powyższego porozumienia. Za gotowość przyjęcia ewentualnych bezdomnych Gmina Krosno nie żądała odpłatności. Przed zawarciem porozumienia kierownik GOPS zapoznała się z treścią ogłoszenia o otwartym konkursie ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej pn. *Udzielenie schronienia osobom bezdomnym w 2018 r.*, ogłoszonym przez Prezydenta Miasta Krosna. W ogłoszeniu ujęto m.in. zakres świadczeń zaplanowanych do realizacji w schronisku dla bezdomnych, warunki przebywania w nim, konieczność zapewnienia wykwalifikowanej kadry oraz obiektu spełniającego wymogi obowiązujących przepisów. Przed zawarciem porozumienia kierownik GOPS pytała w rozmowie telefonicznej pracownika MOPR Krosno zajmującego się sprawami osób bezdomnych o koszty jakie ponosiłaby Gmina, gdyby umieszczono w schronisku osobę bezdomną. Wg MOPR Krosno kwota wyliczona przez

¹³ Nr LVI/325/18.

schronisko to około 1.200-1.300 zł, jednak ostateczna kwota zostanie ustalona przez Urząd Miasta Krosna. GOPS posiadał wiedzę nt. kosztów pobytu osoby bezdomnej w schronisku. Wynikały one z zarządzenia Prezydenta Miasta Krosna ws. ogłoszenia konkursu na realizację zadania pt. *Udzielenie schronienia osobom bezdomnym w 2018 r.*, w którym zawarto informacje jaki rodzaj świadczeń, w ramach kwoty za pobyt, schronisko zapewnia osobie bezdomnej. Porozumienie zostało zawarte w celu zabezpieczenia schronienia dla potencjalnych osób bezdomnych, a związku z tym że podczas jego podpisywania Gmina nie miała osób bezdomnych, to nie ponosiła żadnych kosztów.

W styczniu 2019 r. kierownik GOPS podjęła czynności w celu zabezpieczenia realizacji obowiązku zapewnienia schronienia w formie schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. M.in. w dniu 2 stycznia 2019 r. wystąpiła do PUW o wskazanie schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi na terenie województwa podkarpackiego a w dniu 4 stycznia 2019 r. kierownik GOPS przeprowadziła rozmowę z pracownikiem ogrzewalni w Jaśle prowadzonej przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta i została poinformowana, że dotychczas nie podpisywano umów i porozumień na zapewnienie miejsc w ogrzewalni. Zdaniem ww. pracownika ogrzewalni jest miejscem, do którego każdy może przyjść, zagrzać się i wyjść, nawet nie jest sprawdzana tożsamość osoby korzystającej z ogrzewalni. Podobną rozmowę Pani K. Kuchta przeprowadziła z prezesem Schroniska dla bezdomnych w Jarosławiu i otrzymała odpowiedź o możliwości zawarcia umowy na zapewnienie miejsc w ogrzewalni.

Gmina nie zabezpieczyła realizacji obowiązku zapewnienia udzielenia tymczasowego schronienia wynikającego z przepisu art. 17 ust. 3 w związku z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o *pomocy społecznej* w formie schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni i ogrzewalni, a także do dnia 29 kwietnia 2018 r. nie zapewniała realizacji tego obowiązku w formie schroniska dla osób bezdomnych.

Ponadto, zdaniem NIK, zawarcie w treści porozumienia sformułowania „w miarę posiadania wolnych miejsc” nie zapewnia zabezpieczenia schronienia osobie bezdomnej z terenu Gminy w sytuacji braku wolnych miejsc w schronisku prowadzonym przez Gminę Krosno i tym samym prawidłowej realizacji obligatoryjnego zadania własnego Gminy.

(dowód: akta kontroli str.255-261; 399-408; 410-411)

15. GOPS upowszechnił informacje dotyczące pomocy społecznej na stronie internetowej Urzędu Gminy Jaśliska. Na stronie głównej Urzędu znajdowała się zakładka *Gops Jaśliska*, a w niej *Pomoc Społeczna – informacje podstawowe*, gdzie zawarto m.in. informacje na czym polega pomoc społeczna, kto może z niej skorzystać, powody jej udzielania wymienione w przepisie art. 7 ustawy o *pomocy społecznej*, w tym bezdomność, rodzaje świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, wymagane załączniki oraz wzory podań oświadczeń i zaświadczeń. W zakładce *Informacje od GOPS* (z dnia 22 września 2018 r.) zamieszczono m.in. informację, że osoby bezdomne przebywające na terenie Gminy Jaśliska mogą zgłaszać się do pracowników socjalnych GOPS. Wymieniono formy możliwej do udzielenia pomocy pieniężnej (zasiłek stały, okresowy i celowy), pomocy niepieniężnej (posiłek, pomoc rzeczowa – np. skierowanie do magazynu odzieżowego, praca socjalna, polegająca na udzieleniu pomocy w: uzyskaniu miejsca w noclegowni lub schronisku, w wyrobieniu dowodu osobistego, w poszukiwaniu pracy, w podjęciu leczenia odwykowego i terapii, w załatwianiu spraw urzędowych, w uzyskaniu pomocy medycznej).

W innej informacji zamieszczonej w dniu 2 października 2018 r. pt. *Pomoc osobom bezdomnym i potrzebującym Zima 2018/2019* zamieszczono informacje o możliwości objęcia osoby bezdomnej programem wychodzenia z bezdomności, udzieleniu pomocy w postaci schronienia we wszystkich formach przewidzianych w znowelizowanej ustawie o *pomocy społecznej* oraz o rodzaju świadczonych usług przez poszczególne typy placówek. Zamieszczono też wykazy: 22 placówek udzielających wsparcia osobom potrzebującym w okresie zimowym 2018/2019; 91 placówek prowadzących dożywianie oraz 66 stacji opieki Caritas – placówek udzielających pomocy rzeczowej i finansowej z terenu województwa podkarpackiego.

Zawarto też informację, że w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie działa bezpłatny, całodobowy numer informacyjno-koordynujący 987 dla Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Z numeru mogą korzystać osoby bezdomne wymagające pomocy w okresie zimowym z terenu województwa podkarpackiego. Pod ten nr telefonu ponadto można zgłaszać konieczność udzielenia pomocy osobie potrzebującej. Strona BIP Urzędu Gminy zawierała informacje o tych samych formach pomocy społecznej, które zamieszczone były na stronie internetowej GOPS.

(dowód akta kontroli str.266-287)

17. Uchwałą¹⁴ w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Rada Gminy podjęła w dniu 30 kwietnia 2018 r. Pismem z dnia 22 maja 2018 r. Wojewoda Podkarpacki poinformował Wójta Gminy o wszczęciu postępowania zmierzającego do stwierdzenia jej nieważności.

Rada Gminy uchwałą¹⁵ z dnia 29 maja 2018 r. ponownie określiła szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom bezdomnym, dla których Gmina jest właściwa miejscowo. Zapisano m.in., że pomoc w formie udzielenia tymczasowego miejsca schronienia w ośrodkach wsparcia przysługuje nieodpłatnie osobom bezdomnym, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o *pomocy społecznej*. Odpłatnie zaś, na zasadach określonych w uchwale, ww. pomoc udzielana jest osobom, których dochód przekracza kwotę kryterium dochodowego. W uzasadnieniu do projektu uchwały zapisano m.in., że „w związku z tym, iż na terenie Gminy brak jest noclegowni lub schroniska, w których możliwe byłoby udzielenie świadczenia w formie schronienia dla osób tego potrzebujących Gmina Jaślicka powierzyła realizację zadania Gminie Krosno, na terenie której znajduje się schronisko”. Cytowana uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego¹⁶ z dnia 21 czerwca 2018 r.

(akta kontroli str.262-265; 366-370)

18. GOPS nie ponosił kosztów i nie zwracał ich innym ośrodkom pomocy społecznej, w związku z zapewnieniem przez nie schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy, stosownie do przepisu art. 101 ust. 7 ww. ustawy. Żaden ośrodek pomocy społecznej nie występował z wnioskiem o zwrot kosztów.

(dowód: akta kontroli str. 411)

19. Kierownik GOPS – w związku z brakiem problemu bezdomności na terenie Gminy – w corocznych wykazach potrzeb nie ujmowała i nie wykazywała potrzeb na świadczenia dla osób bezdomnych. W prowizorium budżetowym nie rezerwowano

¹⁴ Nr LVI/326/18.

¹⁵ Nr LVII/335/18.

¹⁶ Poz. 2841.

środków na pomoc dla osób bezdomnych. Wyjaśniła, że w *provisorium budżetowym nie ma klasyfikacji budżetowej dotyczącej wydatków związanych bezpośrednio z pomocą osobom bezdomnym. Środki na pomoc dla ewentualnych osób bezdomnych, które pochodzą ze środków własnych Gminy, co roku zabezpieczane są w budżecie GOPS i są to m.in. zasiłki celowe, celowe specjalne, zasiłki na zakup żywności, zasiłki okresowe.*

Na pytanie dlaczego w budżecie Gminy nie uwzględniano ewentualnych potrzeb finansowych dotyczących świadczeń na rzecz osób bezdomnych, skoro na terenie Gminy – w trakcie spisu osób bezdomnych – ujawniono takie osoby, kierownik GOPS wyjaśniła, że *osoby bezdomne ujawnione w 2017 r. przebywały w Zakładzie Karnym w Moszczańcu. Są to osoby pozbawione wolności, które na czas trwania kary pozbawienia wolności nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Po opuszczeniu Zakładu Karnego udają się przeważnie do miejsc skąd pochodzą.*

Na pytanie jaką pomoc zaplanowano dla osób bezdomnych przebywających w OZ, w tym po odbyciu przez nich orzeczonych kar oraz czy w latach 2016 – 2018 wystąpiły sytuacje opuszczenia zakładu karnego przez bezdomnych (byłych więźniów), jeżeli tak to jaką pomoc ze strony GOPS otrzymały te osoby, kierownik GOPS wyjaśniła, że *w Zakładzie Karnym w Moszczańcu nie ma osób bezdomnych z terenu Gminy Jaślińska. W latach 2016-2018 nie odnotowaliśmy osób bezdomnych opuszczających Zakład Karny po odbyciu kary pozbawienia wolności.*

(dowód: akta kontroli str. 350; 358-359)

W 2016 r. wykonanie wydatków Gminy wyniosło 8.395.618 zł, w tym wydatki GOPS stanowiły kwotę 3.160.689 zł, tj. 37,6%; w 2017 r. wynosiły odpowiednio: 10.855.400 zł i 3.740.043 (34,5%); 2018 r. – 14.091.271 zł i 4.031.354 zł (28,6%).

(dowód: akta kontroli str. 418-442)

20. W dniu 7 maja 2018 r. kierownik GOPS przeprowadziła rozmowę telefoniczną z pracownikiem PUW dotyczącą obowiązku zgłoszenia do prowadzonego przez Wojewodę rejestru miejsc udzielających tymczasowego schronienia w przypadku podpisania porozumienia między dwiema gminami. Została poinformowana, że to gmina prowadząca takie miejsce ma obowiązek zgłoszenia do rejestru. W przypadku Gminy obowiązek ten należy do Gminy Krosno i ona dokonuje zgłoszenia.

Pismem z dnia 17 lipca 2018 r. Wojewoda Podkarpacki zwrócił się m.in. do Wójty Gminy o przesłanie danych do rejestru miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach, wg wzoru określonego w zarządzeniu Wojewody Podkarpackiego¹⁷.

W tym samym dniu kierownik GOPS przeprowadziła rozmowę z pracownikiem PUW nt. ww. pisma, pytając o podmiot odpowiedzialny za dokonanie zgłoszenia. Została poinformowana, że to gmina prowadząca placówkę posiadającą miejsca, w których udzielane jest wsparcie osobom bezdomnym zobowiązana jest do dokonania zgłoszenia. W związku z powyższym Gmina odsyła pustą tabelę, a w piśmie przewodnim do Wojewody informuje o zawartym porozumieniu z inną gminą.

W dniu 18 lipca 2018 r. kierownik GOPS poinformowała Wojewodę, iż na terenie Gminy nie funkcjonują placówki udzielające schronienia osobom bezdomnym. W maju 2018 r. Gmina zawarła porozumienie z Gminą Miasto Krosno w sprawie powierzenia realizacji zadania dotyczącego udzielenia schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy.

(dowód: akta kontroli str.288-295)

¹⁷ Nr 98/2018 z dnia 12 lipca 2018 r.

21. Kierownik GOPS wyjaśniła, że Ośrodek posiadał wiedzę jakie działania powinien podejmować zgodnie z zadaniami zawartymi w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu*, lecz w związku z brakiem osób bezdomnych nie podejmował takich działań. GOPS nie otrzymywał od Ministra zarówno wskazówek jak i zadań do realizacji w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str.348-351; 359)

22. Kierownik GOPS oświadczyła, że zmiany w systemie pomocy społecznej wprowadzone od września 2016 r. skłoniły GOPS do podpisania porozumienia z Gminą Krosno na udzielenie schronienia osobom bezdomnym w schronisku, aby w razie takiej konieczności móc tam umieścić osobę bezdomną. Naszym zdaniem zasadnym byłoby powołanie na szczeblu centralnym podmiotu koordynującego wszelkie działania podejmowane na rzecz osób bezdomnych przez instytucje i organy niższego szczebla.

(dowód: akta kontroli str.348-351; 359-360)

23. GOPS w Jaśliskach nie był objęty kontrolą NIK P/13/113 *Działania administracji publicznej na rzecz osób bezdomnych*.

(dowód: akta kontroli str. 361-365)

Z uwagi na niewystępowanie na terenie Gminy osób bezdomnych (poza instytucjonalnymi bezdomnymi przebywającymi w OZ) zagadnienia ujęte w pkt. 10, 11, 12, 13, 14, 16 programu kontroli dotyczące: realizacji zadania zapewnienia schronienia w placówkach spełniających standardy; zawierania kontraktów socjalnych z osobami bezdomnymi kierowanymi do schronisk; przeprowadzania wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych; stosowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności; form udzielanej pomocy; oceny skuteczności udzielonego wsparcia osobom bezdomnym, pobierania opłat za udzielone schronienie zgodnie z obowiązującym przepisami; kosztów ponoszonych przez GOPS w związku z zapewnieniem schronienia, nie były przedmiotem czynności kontrolnych.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Realizację zadania w postaci schronienia w schronisku dla bezdomnych w Gminie zapewniono dopiero w 2018 r. W latach 2016-2018 nie zapewniono realizacji zadania w obowiązujących wówczas formach, tj. w noclegowni i ogrzewalni, oraz do dnia 29 kwietnia 2018 r. – w schronisku dla osób bezdomnych, tj. zgodnie z art. 48a ust. 1 i 4 ustawy w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 *o pomocy społecznej*. Ponadto, od dnia 11 maja 2018 r. znowelizowaną ustawą *o pomocy społecznej* wprowadzono nowy rodzaj placówki, tj. schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, a Gmina do końca 2018 r. nie zabezpieczyła możliwości zrealizowania tego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 255-261)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że *Gmina Jaśliska w 2018 r. podpisała porozumienie z Gminą Krosno na zapewnienie schronienia osobom bezdomnym z terenu gminy Jaśliska w schronisku dla osób bezdomnych ponieważ uważamy, że ustawodawca w przepisach prawnych nie nakazał zapewnienia wszystkich form pomocy schronienia. Poprzedni zapis art. 48a ust. 1 „Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni albo schronisku dla osób bezdomnych” wskazuje, że do wyboru była jedna z form schronienia, która może być udzielona osobie. Obecnie obowiązujący przepis art. 48a ust. 1 „Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni,*

schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, dodaje tylko nową formę schronienia (schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi) i również pozostawia do wyboru jedną z form schronienia. Słowo „albo” sugeruje możliwość wyboru i zostało tylko przesunięte tak by zdanie było poprawne gramatycznie, stylistycznie. Art. 48 mówi, że „osoba lub rodzina ma prawo do schronienia (...)”, zatem osoba może korzystać tylko z jednej z form przewidzianych w ustawie, gdyż jednoczesne korzystanie z kilku naraz jest niemożliwe. Zapis art. 48a ust.11b pkt 3, który dotyczy „zgłoszenia do rejestru dokonuje gmina, która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny” jasno określa, że nie we wszystkich formach tylko odpowiedniej do potrzeb, sytuacji.

W związku z tym, że schronisko jest najbardziej korzystną formą udzielania wsparcia, gdyż zapewnia nocleg, ogrzewanie, posiłek na taką formę schronienia podpisaliśmy porozumienie z Gminą Krosno w 2018 r. Wyjaśniła ponadto, że Gmina Jaślicka powstała w 2010 roku. Przez okres tych 9 lat nie mieliśmy osób bezdomnych (od 2017 r. tylko w Zakładzie Karnym w Moszczańcu). W związku z tym, że jesteśmy małym środowiskiem, znamy osoby, rodziny i ich sytuację życiową staramy się działać profilaktycznie. W momencie kłopotów finansowych, gdzie osoby/ rodziny mogłyby zalegać z czynszem, opłatami za mieszkanie proponujemy dodatki mieszkaniowe, które pozwolą na opłacenie czynszu. Gmina Jaślicka dysponuje zasobem mieszkań komunalnych, socjalnych, które przydzielane są osobom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej. Pracownicy GOPS Jaślicka są w stałym kontakcie z zarządcą tych mieszkań i w razie potrzeby rozmawiają o ewentualnym przydziale dla osób potrzebujących. W latach 2016-2017 podczas pracy w środowisku nie zdiagnozowano problemu bezdomności, wobec powyższego nie zachodziła potrzeba zapewnienia schronienia. W związku z tym, że od 2017 r. do Gminy Jaślicka przyłączona została miejscowość Moszczańiec, gdzie znajduje się ZK, a w nim jak okazało się po ogólnopolskim badaniu osób bezdomnych – bezdomni, postanowiono zabezpieczyć ewentualne potrzeby w tym zakresie, poprzez podpisanie porozumienia z Gminą Krosno.

(dowód: akta kontroli str.357; 410)

2. Wymienione na stronie internetowej Urzędu Gminy (w dniu 24 stycznia 2019 r. oraz BIP (w dniu 31 stycznia 2019 r.) kwoty kryteriów dochodowych ustalone w oparciu o próg interwencji socjalnej warunkujących udzielenie pomocy (dla osoby samotnie gospodarującej i dla osoby w rodzinie) były nieaktualne (odpowiednio: 542 zł i 477 zł oraz 456 zł i 351 zł) i nie uwzględniały zmian w obowiązujących przepisach w tym zakresie.

Zakładka Pomoc Społeczna – informacje podstawowe (z dnia 1 lutego 2019 r.) zawierała prawidłową informację o prawie do świadczeń pieniężnych przysługującym osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Wskazano w niej, iż od dnia 1 października 2018 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nieprzekraczający kwoty 701 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 528 zł.

(dowód: akta kontroli str.268; 285; 412-417)

Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 pkt 4 o dostępie do informacji publicznej¹⁸, obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz

¹⁸ Z dnia 6 września 2001 r. (Dz.U. z 2018 r., poz.1330 ze zm.).

podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit. d ww. ustawy, udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o podmiotach, o których mowa w art. 4 ust. 1, w tym o przedmiocie działalności i kompetencjach, zasadach funkcjonowania podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1, w tym o sposobach przyjmowania i załatwiania spraw.

Podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, obowiązane są do udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej informacji publicznych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, pkt 4 lit. a) tiret drugie, lit. c) i d) i pkt 5. Podmioty, o których mowa w zdaniu pierwszym, mogą udostępniać w Biuletynie Informacji Publicznej również inne informacje publiczne.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że informacje dotyczące kwot kryterium dochodowego zostały zmienione w zakładce GOPS Jaśliska – Pomoc społeczna – informacje podstawowe. W tej zakładce w październiku 2018 r. uaktualniono wszystkie kwoty świadczeń z pomocy społecznej oraz kryterium dochodowego. W pozostałych zakładkach na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej informatyk nie dopełnił obowiązku aktualizacji informacji zgodnie z obowiązującymi kwotami.

(dowód: akta kontroli str. 408)

3. Do dnia 16 lipca 2017 r. GOPS zatrudniał jednego pracownika socjalnego oraz jednego pracownika na stanowisku *aspiranta pracy socjalnej* – od dnia 17 lipca 2017 r., dwóch pracowników socjalnych.

Liczba zatrudnionych w GOPS pracowników socjalnych nie spełniała wymogów cyt. przepisu art. 110 ust. 12 ustawy o *pomocy społecznej*. Przepis ten stanowi, iż ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż trzech pracowników socjalnych. Od 17 lipca 2017 r. GOPS spełniał wymogi określone w przepisie art. 110 ust. 11 cyt. ustawy, które stanowią iż ops zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Niespełnienie przez GOPS wymogu zatrudnienia trzech pracowników socjalnych nie miało negatywnego wpływu na realizację ustawowych zadań dotyczących osób bezdomnych.

(dowód: akta kontroli str.35-44; 45-116)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że w *GOPS Jaśliska pracuje dwóch pracowników socjalnych i jest to liczba wystarczająca, aby udzielać wszechstronnej pomocy tak małej liczbie mieszkańców. Spełniamy wymóg jeden pracownik socjalny na 2.000 mieszkańców i jeden pracownik na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Wszystkie zadania wykonane są w terminie, pomoc udzielana jest niezwłocznie.*

(dowód: akta kontroli str.348-353)

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo niewystępowania osób bezdomnych z terenu Gminy, GOPS dołożył należytej staranności w celu poinformowania potencjalnych potrzebujących zarówno o formach możliwej do uzyskania pomocy, jak i placówkach z terenu województwa podkarpackiego udzielających wsparcia osobom potrzebującym w okresie zimowym 2018/2019. Informowano też o miejscach prowadzenia dożywiania oraz stacjach

opieki Caritas – placówkach udzielających pomocy rzeczowej i finansowej. Pracownicy socjalni GOPS, po ujawnieniu osób bezdomnych przebywających w zakładzie karnym, informowali o formach oraz zakresie pomocy społecznej dla osób zwalnianych z zakładu karnego. Jednak w BIP i na stronie internetowej Urzędu Gminy nie zaktualizował wysokości kwoty kryteriów dochodowych warunkujących udzielanie pomocy społecznej.

GOPS nie zapewnił też realizacji zadania zapewnienia schronienia we wszystkich formach wskazanych w ustawie o *pomocy społecznej* oraz nie zatrudnił wymaganej przepisem art. 110 ust. 12 ww. ustawy liczby pracowników socjalnych.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą do GOPS nie wpłynęła żadna skarga.

(dowód: akta kontroli str. 446-450)

Zagadnienia związane z wykonywaniem nadzoru nad realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych, z uwagi na niewystępowanie na terenie Gminy osób bezdomnych nie były przedmiotem czynności kontrolnych.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

1. Przeprowadzone pogadanki w OZ, podczas których w formie slajdów przedstawiano osadzonym, w tym osobom bezdomnym informacje dotyczące możliwych do udzielenia form schronienia były niepełne, ponieważ nie zawierały danych o możliwości uzyskania tymczasowego schronienia w schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalnią. Uzupełnienie treści przekazywanych informacji o ww. formy schronienia zapewni pełną wiedzę o możliwych do uzyskania formach tymczasowego schronienia oraz zgodność z obowiązującym stanem prawnym.

Wnioski

1. Kontynuowanie działań w celu realizacji obowiązku zapewnienia tymczasowego schronienia potencjalnym osobom bezdomnym w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w noclegowni i ogrzewalnią.
2. Zapewnienie udostępniania na stronie Biuletynu Informacji Publicznej i stronach internetowych Urzędu Gminy aktualnych informacji, w tym o kwotach kryteriów dochodowych warunkujących udzielenie pomocy i uwzględnianie zmian w obowiązujących przepisach w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 21 marca 2019 r.

Kontroler
Robert Szwagiel
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektora
Wiesław Motyka

/-/

/-/